

Hirdetési díjak	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hónapra	1 „
Megjelenik minden nap, az ünnepek kivételével.	

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak	
Négyzetes hasábrakot garmond sora 6 kr.	
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.	
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.	
Hirdetéseket felvesznek:	
Bécsben: Oppelk Alajos (Wallsele 22)	
„Hassentstein és Vogler (Neuer Markt 11.)	
Postán: Lang Leopold (Erschke-tér 9 sz.)	
Nyiteltéri cikkek	
garmond sora után 20 kr. firendők.	

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.

„KELET” politikai és közgazdasági napi lap hatodik évnegyedére

kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését, legcélszerűbben postai utalványlapokkal.

A lap szellemi része felől kezeskedik a szerkesztőség buzgalma és a munkatársak bőv sorozatának szakavatottsága.

A lap kiállítása körül alólírott kiadó-hivatal minden kitelhetőt elkövet, hogy a t. előfizetők méltó igényei kielégítenek.

Az előfizetési árak a régiek:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hónapra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

8 előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk t. gyűjtőinknek.

Végül figyelemztetjük t. előfizetőinket a különös kedvezményre, melyben, olcsó könyvek megszerzése által, a „Kelet” előfizetői részesülnek.

A „Kelet” kiadóhivatala.

Udvarhely, május 12. 1872.

(B.) Ha akarom vemhes s akarom nem vemhes, mondja a közmondás. A baloldalt, a mint látszik, ez a jelmondata jelenleg, az erdélyi részekre nézve, mert az országgyűlés alatt folyvást azzal vádolta a miniszteriumot és a jobboldalt, hogy unió-ellenes eljárást követ, s most a képviselő választások érdekében, maga állított fel Kolozsvárt Erdélyre nézve egy külön választási „királyi biztosságot”, és M.-Vásárhelyt egy külön erdélyi baloldali értekezletet tartott, melyen csak mint vendég szerepelt egyetlen királyhágón-túli párttag.

Lássuk, ha valjon az 1868. 43-dik unió törvény s a többségnek és miniszteriumnak ez alapon követett eljárása akadályozza-e inkább két haza teljes egybeolvadását, vagy pedig a baloldali említett kortes-fogása?

Nem egyszer ütöttek nagy lármát a baloldalon, még olyanok is, kik, mint Lázár Ádám, Kreis-gerichtsathok voltak, hogy az unió csak irott malaszt, mert az osztrák törvény még folyvást érvényben van az erdélyi részekben.

Kétségen kívül óhajtanó, hogy a codificatio úján mihamarább ugyanazon magán- és büntető codex lépjen életbe az egész Magyarországon, de addig, a nem kevésbé hiányos országbirói értekezlet munkáját léptetni életbe s provisoriumra provisoriumra halmozni, nem nagy megnyugtató szolgáló volt az erdélyi polgároknak, mert az igazságszolgáltatást zavarba hozta volna, csak azért, hogy pár év múlva újból más alakot nyerjen.

Részünkről azt hiszük, miszerint ily eljárás a kedélyekre nem megnyugtatólag, hanem izgatólag hatott volna. Már pedig az uniót nem a törvény betűi teszik maradandóvá, hanem a polgároknak megelégedettsége, mert „a betű megöl s a lélek az, a mi elevenit.”

Egyébaránt e tárgyra nézve az 1868. 43. t. cz. 12. §-sa fenntartja az országgyűlésnek 1867. márcz. 8 és 11-én hozott azon határozatát, mely szerint a miniszterium fel volt hatalmazva az igazságszolgáltatás terén a szükséges intézkedéseket megtenni, s ennél fogva teljesen correct s teljes uniót legkevésbé nem há-

ráltató eljárás volt az, a midőn a törvénykezés terén megtörtént mind az, a mi által az igazságszolgáltatás vezetése egyöntetűvé vált, a nélkül, hogy új provisoriumok halmozottak volna egymásra.

Ugyancsak ezen erősségek állnak a sajtóperekre nézve is.

Ki állítaná, hogy Erdély 1848 előtt három külön országból állott, s pedig más volt az örökösödési törvény, sőt a perrendtartás is, a székely, magyar és szász-földön. —

De azért még is folyvást ezzel is vádolt a baloldal, azon elvnel fogva „calumniare audacter.”

Nincs unió, mert királyi biztos van Erdélyben, hallottuk a költségvetés alkalmával, valahányszor a rendkívüli kiadások között a királyi biztosságra szükséges rovatok előfordultak s pedig a királyi biztos kezdettől fogva nem volt önálló köze a köztörvényhatóságok és a miniszterium közt, annál fogva ez sem kockáztatta az uniót, s egyenesen az 1868. t. cz. 18. §-án alapszik, mely felhatalmazza a miniszteriumot, hogy mindazon kivételi módozatokat is alkalmazhassa, melyek a helyi viszonyokhoz képest szükségesek lesznek.

De azért gyanusítani kellett, mert ebből is kitélt egy pár dictió, s jónak mutatkozott, mint kortesfogás.

A csendőrség fenntartását is, mint unió ellenes intézményt támadta meg az ellenzék, s pedig ma már nem egyéb, mint a közigazgatási törvényes közegek kezében, végrehajtott eszköz, a közrend, csend, személy és vagyon bátorság érdekében, s alig nélkülözhető, míg az országos politia célarányosan nem rendeztetik, s alig hisszük, hogy az uniót a békeszerető néppel megkedveltette volna az; ha a biztosság helyreállítására Ráday-féle biztossokra szorult volna a kormány, az erdélyi részekben is.

De még sem lehetett elhagyni a vádaskodást, mert a csendőrségi intézmény oly időben jött létre, mely keserű emlékeket hagyott hátra, s melynek emlegetése ennél fogva hat aválasztók értelmétlen, csak a külszin után induló részére.

Utolsó időben a választói census és a választó-kerületek helytelen felosztása is felhozott, mint unió-ellenes. Úgy de ezen értelemben maga Magyarország sem egy, mert az 1/4 telek ott is a különböző vidékek szerint igen különböző, s a képviselőt választó kerületek sem egyformák. De mert vannak az országban, a kikre ez is hat, azt is fel kellett használni.

Azonban lefolyt az országgyűlés s most mindennek előtt a baloldali jelöltek megválasztásáról kell gondoskodni; lehet ezért következtetlenséget is elkövetni, mert a magyar ellenzék által felállított tan szerint az ellenzéknek szabad minden s Erdélyre nézve külön ellenzéki központot állítani fel, s külön alakuló pártgyűlést hívni össze.

De mi meg vagyunk győződve, miszerint azon különbségek, melyek a közigazgatás és igazságszolgáltatás terén még ma léteznek, nem akadályozzák azt, hogy az unió a nép szívében, vérében meggyökerezze, míg ha Erdélyben a pártok külön alakulnak, azok igen könnyen separatistikus irányt fejtenek ki.

Nó de se baj, mert az egész csak kortesfogás, s az ellenzéknek jogában áll e célra olyasmit is felhasználni, a mit ha

a többség használna fel, kárhóztató itéletet mondana felette. Jó szerencse, hogy népünk józan esze csak oly eredményt engedett nekik Marosvásárhelyt látni, melylyel bizony nem igen dicsekedhetnek.

Udvarhely. máj. 14.

Csak ma akadt kezünkbe az „Ellenőr” május 8-diki száma s abban a Csiki székely aláírással megjelent cikk, mely a „Reform” egy vezércikkével polemizál.

Nem kívánunk sem a „Reform” cikkzőjének segítségül jöni, mert az nincs is reászorulva; sem a csiki székelylyel polemizálni, mert ez nem kenyerünk, csak egy pár általános megjegyzést kívánunk tenni.

Azt írja a csiki székely, miszerint a „Reform” csak nem sirva panaszkodik, hogy „az új választásokra nézve nem valami fényes reményeket lehet kötni a jobboldali politika győzelméhez a székely földön.”

Ha a Reform ily hangon irt, kétségen kívül nem helyesen tette, mert ez nem hü képe a helyzetnek.

A helyzet a következő: a baloldal nagy súlyt fektet a székely-választó-kerületekre, s nagyban folynak az izgatások, de még eddig nem oly eredménnyel, hogy a jobboldalnak ora lenne megdöbbenni, vagy a baloldalnak tedeumot tartani.

Panaszkodik a csiki székely, mondván, hogy a Lázár Ádám és Orbán Balázs interpellatiót meg nem hallgatta a többség s a „Reform” mégis magemlékszik a székelyekről.

Hiba kétségkívül, hogy a pesti lapok nem elég gondot fordítanak az erdélyi részekre s azoknak érdekeit nem ismertetik, s különösen igen nagy szolgálatot tettek volna, ha maga idejében ismertették volna a Lázár Ádám és Orbán Balázs interpellatiót és dictióit, mert ez esetben a csiki székelynek is módja lett volna meggyőződni, miszerint kedves beczikrét és népszókat nem csak a jobboldal, hanem általánosan senki sem szokta meghallgatni, kik mikor felálltak, jobbról-balra általános volt a kifelé vándorlás.

Zokon vezzi a csiki székely, hogy a „Reform” azt mondja, miszerint a baloldal elmegy a székely földre, hogy a székelység tapasztalatlan jó hiszeműségét felhasználja.

Ebben újból teljes igaza van a csiki székelynek, mert mind Orbán Balázs mind Lázár Ádám a mult képviselőválasztások alkalmával, megtanították a székely népet, mit lehet adni a korteskedés céljából elmondott dictiókra és ígéretekre, s épen azért mi nem lehetünk a csiki székelylyel egy nézetben abban sem, hogy a székely nép érdekei kielégítését a baloldaltól várhatók.

Mindezeknél fogva, mi részünkről épen azért, mert a székely népet nem tartjuk oly tapasztalatlanak és oly könnyen csaábitathónak, mint némelyek, meg vagyunk győződve, miszerint a baloldal elérhetetlen ígéretei által most sem fogja magát tévútra vezetetni.

Azt mondja végre a csiki székely, miszerint nincs szüksége a kormánypártra. Am higgyen a tisztelt ur, a mit tesszik, de mi arról vagyunk meggyőződve, miszerint a magyar és székely nemzetnek még sok belső kincse van s a székely választók többsége, nem fogja magát a mindent kockáztató baloldali politikuskok karjaiba vetni.

Udvarhelyszéki.

Baloldali kaczerkodás.

A M. Polgár 104 és 105 számában Hammersberg ur a „Szász pártok fusioja” czim alatt a szászokat különféle üres frázisokban a baloldallal való csatlakozásra buzdítván, a többek között azt mondja, hogy az igazságügyér közelebből is rutul lefőzte a szászokat, megígérve nekik, hogy a „szász föld törvénysekei” (?) a német nyelvnek hivatalos használatát visszaállítja s daczára ennek, ellenkező rendeletet bocsátott ki.

Bármennyire nincsen kedvünk Hammersberg urral vitába bocsátkozni, még sem hallgathatjuk el, a törvény és valódi tényállással ellenkező állításait.

Hammersberg ur ugyanis azt mondja, hogy az igazságügyér f. 6. marc. 26-án a szász képviselőknak, a pénzügyér jelenlétében, ünne-

pélyesen megígérte, „hogy a szász földi törvénysekeknél (?) az eddigi szokást — mely törvényes — (?) fenn fogja tartani; maradjon a német nyelv s csakis az igtató és ülési jegyzőkönyvek vezettessenek az állam nyelvén” és kinyilatkozta, hogy „ez nem concessio, hanem a törvény kielégítése”.

Mindenek előtt azon kérdést vetjük föl, honnan tudja Hammersberg ur oly határozottan, hogy mit ígért az igazságügyér a szász-képviselőknak?

Felelete cikkében foglaltatik: „az óvatos Sieb. Deutsch. Wochenblattból”.

Valóban nagyon hiteles kutforrásból merített?

A közlemények hitelessége tekintetében a Magyar Polgárnak elaptársánál méltóbb collegája nem is lehet.

Mi azonban bátrak vagyunk a Wochenblatt ezen állításának hitelességét kétségbe vonni.

Nem azért tesszük pedig azt, mert a miniszter kiadott rendeletében a német nyelvnek a többiek feletti ily kedvezményesítése nem foglaltatik s következésképp ilyen ígéretet nem is tett, hanem azért, mert ellenkezik:

a.) Épen a Hammersberg ur által hivatolt törvénnel. Ugyanis az 1868. XLIV. t. cikk értelmében a municipiumoknak is hivatalos nyelve a magyar s e tekintetben eltérés csak a felekkeli közvetlen érintkezésnél van s hogy a közgyűlési jegyzőkönyvek a magyar nyelven kívül a képviselő által jegyzőkönyvi nyelvvül elfogadott más nyelveken is vezethetők.

A királyföldön, jelesen pedig Brassó vidékén és Szebeuszekben nem csak a német, hanem a román is jegyzőkönyvi nyelv volt, ennél fogva a törvény s ennek alapján képződni kellettendett gyakorlat szerint a román nyelv is egyenlő jogosultsággal birt a királyföldi municipiumokban a némettel, bir maig is s e szerint a miniszter nem tehetett azon ígéretet, hogy „a törvény kielégítése” a királyföldön székelt kir. t. székeknél hivatalos nyelvvül a „németet” fogja rendelni;

b.) mert ez nem csak a törvénnel, hanem a méltányossággal is ellenkezik s kivitelezhetetlenséggel jár; ugyanis a királyföld 381,762 lakosából a német elem csakis 150,761 lelket teszen, míg a román 174,007 lelket számlál.

E szerint Hammersberg ur a többségben levő román nép sérelmére cselekszik, ha azt kívánja, hogy az ottani kir. t. székeknél a német legyen a hivatalos nyelv; és miután a nép többsége román, kiknek nagy része a német nyelvet nem érti, velők németül Hammersberg ur nem is érintkezhetik. Ily igazságtalan ígéretet a miniszter nem tett; nem tehetett.

És ha meggyőződnék Hammersberg ur arról, hogy az igazságügyér ily ígéretet tett volna, mondja meg Moldován Gergely urnak, hogy keljen ki ellene, mert ez a királyföldön többségben levő románok törvénytessentette jogai és érdekeinek nyílt lábbal tapodása s a miniszter a szentesített törvényt nyílt szavai ellen patenseket kibocsátani nincsen jogosítva; jó szerencséje azonban, hogy kiadott rendelete nem így hangzik.

Igen, mert valóban csodálatos, hogy Moldován Gergely és Hammersberg ur a Magyar Polgár ugyanazon számában (105) egyik a románnyelv érvényre emeléséről, másik a németnyelv jogos uralmáról hangzatos frázisokkal cikkeznek.

Ily szélsőségek egyesülése, ily dőre következtetlenségek vegyülése csakis a Magyar Polgárban láthatnak napvilágra, csakis az ő politikájával egyeztetethetők össze.

Azt mondja továbbá Hammersberg ur „és most kezdődik a lefőzés; a miniszter megszigte ezavát s oly rendeletet bocsátott a szász föld t. székeihez (?)”, mely homlokegyenest ellene van a kiegyezésnek.

Miért nem közli a e rendeletet? Megmondjuk. Mert ezt a Wochenblatt sem közölte f. 6. máj 1-én kelt számában, mivel ekkor kitűnt volna állításainak alaptalansága s így Hammersberg ur e rendeletet nem is ősmerte, de elfogadta a Wochenblatt állítását igaznak, hogy arculcsaphasson vele egy alkotmányos ministert. A Magyar Polgár ily fegyverektől nem irtózik.

Igen, bocsátott ki az igazságügyér a mi tud-

tonk szerint is rendeletet, nem aszázsföld törvény-székeihez, mivel ilyenek nem léteznek, hanem a királyföldön székel m. kir. t. székekhez s e törvényszékek most e rendelet alapján járnak el, melynek értelmében a kormányval és más hatóságokkal való érintkezésekben az állam nyelvét használják, az ígató, kiadó, mutató sat. könyvek s egyéb ügyviteli jegyzékek hasonlóképen e nyelven vitetnek, azonban a felekkel a kihallgatás ezeknek nyelvében történik, a végzések, ítéletek az 1868-ik XLIV. t. cz. értelmében a t. hatóság jegyzőkönyvi nyelveinek valamelyikén, a melyik t. i. a fél nyelve, adatnak ki s ügyek is, e nyelven adatnak el s nyelven vitetnek az ülései jegyzőkönyvek is.

Hogy a belső ügyvitel terén az állam hivatalos nyelve használandó, ezt az 1868. XLIV. t. cikk 5. §. már a törvényhatóságokra is kimondotta s azt Hammersberg ur is beismerte, hogy az iktatókönyv sat. s az ülései j. könyvek, az állam nyelvén vezetendők. Láttam Hammersberg ur, a minister még erre nézve is engedményt tett, mivel az ülései jegyzőkönyvek azon nyelven is vezethetők, a melyen a végzés, vagy ítélet kiadandó lesz s megengedte, hogy az ügy is e nyelven adathassék el. Hogy pedig a ministeri rendelet értelmében az 1868. XLIV. t. cikket összhangzólag a felekkel való érintkezésben nemcsak a német, hanem a t. hatóság bármelyik jegyzőkönyvi nyelve használandó, a szerént, a mint az illető fél az egyik, vagy másik hazai nyelvet beszéli, ezért ne haragudjék Hammersberg ur, mert most hála Istennek lejárt a Bachkorszak s dühe csak önmagának hátrányos; megárlhat egészségének.

Ezekből látható, hogy az igazságügyministeri rendelet a törvényen alapszik és a nemzeti egyenjogúság talaján áll s sokkal liberálisabb, mint Hammersberg ur és a „Magyar Polgár“, kik a Királyföldön határozott többségben levő románssággal szemben a királyi t. székeknek a németnyelv kizáró használatát kívánják s azért keseregnek, hogy a többi nemzetiségek igényei is tekintetbe vétetnek.

Valóban szomorú dolog, mikor egy magyar lap ily szélsőségekre engedi magát ragadtatni, csak azért, hogy hatra-vakra opponálhasson.

BELFÖLD.

M.-Vásárhely, 1872. máj. 14.

Azon rég elterjedt s hírlapokban is kürtölt hír nyomán, hogy a baloldal, egy külön erdélyi országos gyűlést fog tartani M.-Vásárhelyt e hó 12-ikén, Berenczei László, f. hó 10-ikén kelt felszólításában, több elvárását arról értesítette, hogy miután a baloldal eljárásait s irányát a házára nézve veszélyeseknek találja, attól végkép elvált. S ugyanezt a baloldali nagygyűlésen is nyilvánítani kívánván, ohajtáná, hogy ezen nyilatkozatát a székelek minél számosabban hallgassák meg. Népünknek egykori bálványá, Berenczei László, még mindég élénk emlékezetében élvén: tömegesen jelent meg, úgy hogy számuk m. e. ezerre tehető, köztük töb-

ben az intelligens osztályból s pár hivatalnok is.

Gyűhelyük, a baloldali gyűlés helyiségének közelében, az ugynevezett „Sörkertben“ volt, hová 10 óra után, a várvavárt Berenczei is megérkezett, kit a tömeg lelkes éljenzéssel fogadott.

Berenczei ismét felemlte egykor nagyhatalú, már régen nem hallatott szavát. Beszédét elérzékenyülve kezdte meg, mely mint a rögtönzésnek nem mindennapi műve, nagy hatást idézett elő, s melyet itt közölni is elég érdekesnek látok.

Marosszéki székelek!

Eljöttem ismét közitekte, — így szólt — mert veszély közeleg és e népet a veszélyben elhagyni nem akarom.

Visszatértem hozzátok, mert elhagytalak voln.

Igen sokat szenvedtem 1848 óta: többet mintsem egyszerre járulhattam volna hazánknak nagy fia, Deák Ferencz által vezetett újabb kiegyezkedési politikájához.

Hitem inkább meg vala rendítve, mintsem — még tökéletlenül visszaállított — alkotmányunk tarthatóságában bízhattam volna.

Hazatérve a legkeservesebb száműzetésből, a balközép párt politikáját fogadtam el, és első eset volt 30 évek leforgása alatt, hogy ti elveimet nem helyeslélvén — elhagytatok és nem követtetek.

Ezen városban, székelek fővárosunkban szerzék tehát pártbíveket s teremtettem itt egy ellenzéki pártot, és e párt életerős volt engem a képviselőházba segíteni.

Ott alkalmam és időm volt arra, miszerint meggyőződjem a felől, hogy az országos balközéppárt, míg egyfelől legázolja és eltaszítja magát a 48-diki nagy eszmék előbarcozását és ugyanazon kezekkel, másfelől az 1867-diki királyilag szentesített kiegyezkedési törvényt eltérni akarja; izgat és bujtogattat az ország többségéből kifolyó parlamenti kormány és törvényes főállók állapotok ellen; egyetértésben, szövetségben van a magyar és székelek minden ellenségeivel, — és csinálja mindezt olyan képpel, mintha békét s békés átalakulást kívánna! Egy szóval, hogy e párt maga sem tudja, mit akar!

Ezek indítottak arra, hogy minekutána már akkor a jobboldalra át nem tértem, inkább lemondjak követi állásomról, mintsem segédkezett nyújtak egy oly irány felkarolásában, mely nemzetemet bizonyos veszedelemmel fenyegeti.

S így én, a tölekek ez előtt kevéssel elhagytam, ismét itt vagyok közöttetek, hogy elmondhassam: a játékból elég volt eddig — ne tovább!

Idegen hivatlanok akarták s vették a székelek vezetését kezökbe, s midőn figyelmeztettem: nem hallgattak meg.

Többeket figyelmezteték, hogy ne hoznának ide Maros-Vásárhelyre külön országos ellenzéki gyűlést, minekutána a pesti március 10-diki országos gyűlés a törvényes uniónál fogva a miénk erdélyieké is volt. E város ismeri hazafini kötelességét s azt megteszi.

sejtelmek birodalmába ragadták, e szellem megtartá bámulatos tisztaságát s következetességét, és a buvárlat tulajdonképeni területén sem áll senkinek mögötte ismereteinek terjedelmét, eszméinek mélységét, s fáradalmas munkálkodásának erejét illetőleg.*)

A harmonizáló, egyetemes ismeretrágnak nagy Görögország virágkora óta Nyugatról egészen elenyészett jellege — melynek első ébredését már Copernic astronomiai gondolat-egyetemében csilogni látjuk, Keplernél teljes tisztasággal s erővel jelenik meg, közvetlenül azon magasztos eszmékhez csatlakozva, melyek által az ókor legelső eszményi költője, Plato cosmicus szellemalkotásainak a lelkesítő benyomása ama tartós viszhangját kölcsönözte, mely másfél évezred lefolyása után is oly hatalmas közremunkált az önálló buvárlat és gondolkodás felelesztésében.

A cosmicus speculatio közül, melyekkel a görögök megtermékenyíték az előzőiktől (babilonok, egyiptomiak s indok) átörökölt csillagászati tényhalmazt, egy sem emelkedett oly általános jelentőségre, mint a pythagorási eszme, mely szerint bizonyos egyszerű számviszonyok, melyekben egy ismeretlen elme, — talán épen Pythagorás — a zenei harmoniák kellemes hatásának okát ismerte fel, legmólyabb alapját képezik nemcsak a szép és igaz iránti minden fogékonyságunknak, hanem egyszersmint a tulajdonképeni kulcsot szolgáltatják a világegyetem rejtélyeihez is. Ezen eszme a cosmicus speculatio terén lassanként

*) V. ö. Dr. W. Förster: Johann Kepler. Berlin, 1872. — Dr. J. Hasner: Tycho de Brache und Kepler. Prag, 1872. —

Nem hallgattak meg! feleljenek Isten előtt, ha felzaklató eljárásuk eredményét keserű cseppekben szegény sokat szenvedett nemzetem issza meg.

Örvendek lelkemből, midőn látok s ismét közöttetek vagyok! s köszönöm, hogy csak néhány elvárattal hoz intézett leveleim folytán oly számosan jelentek meg; de sajnos és fáj, hogy e város némely tisztelt polgárai még a velem egy véleményen levő polgártársait sem tűri meg, s jelen izgalmas időkben véleménykülönbségemet átkos vérgyűlölettel üldözi!

Azért kértelek be, jertek és hallgassátok meg ti pártkülönbség nélküli vélekedésemet a dolgok jelenlegi állapotáról, s itéljeteleket felelté higgadtan.

Számoltam magammal, — ti jól tudjátok, hogy politikám nyílt, most is czélom nem egyéb, mint nyíltan Isten és világ előtt elmondani, hogy a balközép nagy felelősséggel járó veszélyes játékot űz a nemzettel! Czélom figyelmeztetni őket itt a székelek fővárosában, hogy ne lépjenek tovább s nem meanthető házalásaikat ne terjesszék ki már a székelek földre is!

Számoltam magammal arra nézve is, miután figyelmeztetve vagyok, hogy bár mennyire térnek is el a nagy gyűlésben a pesti balpárti programtól, még személyem sem volna ment a legérzékenyebb bántalmazatásoktól.

En megbocsátom nekik, mert szándékuk nem lehet gonosz, s nem tudhatják, mit mondtak! ha bántalmaznak, a mit nem hiszek, feleljenek a józan közvélemény ítélő széke előtt.

(Vége köv.)

Alsó-Fehérmegye, május 12 én.

Alsó választó kerületeink értelmisége f. hó 9-én tartott vingárdi értekezletén, nemcsak a deákpárti szavazattal, hanem deákpárti határozott és öntudatos elvekkel is bíró képviselőt ohajtán kiadni: a higgadt férfias magatartása s közügyeink iránti tevékeny részvéte által egész megyénkben elismeréssel találkozó báró Splényi Henriket tűzte ki jelöltjéül.

A kijelölt értekezlet minden pressiótól ment és sugalmazásra nem szoruló politikai érrettségről tanuskodott, midőn elnököl mlts. Bíró Lajos úr indítványára a képviselőjelöltekül belépett egyének előzetes ajánlgatása vagy bírálat alá vételére senki sem bocskozván, a nevek elsorolása után azonnal titkos szavazathoz fogott. Ennek eredményeül pedig azon örvendetes jelenséget közheltem, hogy csupán két szavazat kivételével az összes értekezlet B. Splényire szavazott. A szavazás eredményének nyilvános összeszámítása és kihirdetésére pedig jelöltünk nagy és általános lelkesültséggel éljeneztetett meg.

Még azon hirt is vettük, hogy e választó kerület volt képviselője, mlts. Barcsay Ákos ur, kit némi hivatalos befolyások akartak ujra jelöltül állítani fel, b Splényi ellen nem kíván fellépni, s így lovagias jelleméhez méltón szabad tért enged megyénk deákpárti választóinak független elhatározására, nem akarván ellensúlyozni az értelmiség üdvös irányadó befolyását közügyeink menetében.

oda vezetett, hogy az egész földönkívüli világot bizonyos számrendszertől átszőtt harmonico-symmetricus alkotásnak tekintsék, s ennek következetes keresztlívihetése czéljából még magát a földet is mozgó állapotba helyezték. Igaz ugyan, hogy e földmozgás a pythagorási eszme keretében még oly nemű, hogy benne Copernic rendszerének csiráját is alig lehet felismerni: de annyit bizonyosan tudunk, hogy körülbelül egy századdal Plato után, samos-i Aristarch agyában a föld mozgásának s a naprendszernek oly képe fogamzott meg, melyet minden babozás nélkül a copernic-i eszme első feltűnésének tarthatunk. Az egész fejlődés azonban itt végét érte, bárha — a csillagászat technikai művelése folytán — samos-i Aristarch gondolata nem maradt észrevétlenül, sőt később maga Ptolemäus is hosszas fejtegetésekben igyekezett azt megdönteni.

Aristarch idejétől Ptolemäusig, sőt azon innen is a görög csillagászatot áthatotta s bámulatos kitarás- és pontossággal eszközölt vizsgálódásokra serkentette azon mathematicai elv, azon gondolat, hogy az egen látható változatos jelenségek, melyeknek bonyolultságáról a holdnak s bolygóknak vizsgálása már a chaldaeaiak s egyiptomiak is meggyőzte, a leg-egyszerűbb alakú, t. i. kör szerű mozgások egymás fölé helyezése által fejtethők meg. E mathematicai gondolat, ezen u. n. epicyklicus elv alkalmazásával hitték megoldhatni az égbolt időszaki mozgásainak legbonyolultabbait is.

E csillagászati iskola, melyet fő székeleklyéről alexandriainak neveznek, teljesen mellőzte samos-i Aristarch földmozgási eszméjét, bárha

Volt képviselőnk biztosítva lehet, hogy ez épp oly nemes, mint eszélyes magatartása által csak megszilárdítandja maga iránt e megye általános becsületét.

Marosvásárhely, május 14.

A Magyar Polgár 109 számában megjelent távsüggönyben az áll, hogy a m.-vásárhelyi balpárti gyűlés alkalmával történt zavar-gásnál „a vezetők között állíjják Berenczeit, Jenei Dénest és Tőkés László szolgabíróit.“

En jelen akartam lenni a baloldali gyűlésen, s több barátimmal arra indulva meghallottuk, hogy Berenczei a serházkerben beszédet tart, az ő meghívására és meghallgatására egybegyűlt székelek népek. E beszédre kíváncsi voltam, s magam is elmentem a székelek atyafiak közé, hol számos elvárattal találtam. Remélem nem vonja senki kétség alá azon polgári jogomat, mellyel fogva ezt tehettem. Ha pedig valaki ezen kétséget bírói állásomból meritené, a miniszteri rendeletre hivatkoznám, nem csak, de magához a Magyar Polgárhoz is fordulnék, — mert ezen tiszt. lap 208 számában a csiki főkirálybíró keményen megtámadta azon „ukázert“, mellyel a tisztviselőket a pártmozgalomtól távol tartani akarja. Azt hiszem, bírói állással polgári jogaimról nem mondtam le, s nem arról, hogy egy politikai gyűlésbe se mehessek el.

Azt pedig, hogy vezető voltam: hatarozottan visszatartom. Berenczei László beszéde végeztével kimondá, hogy véleményét a baloldali gyűlésben is nyíltan ki kívánja mondani, és ennek meghallgatására meghívá a népet, a város szabad mulató helyére az „Elbába“, hová teljes békés szándékkal meg is indult a nép. Mentem odáig, míg láttam, hogy nem eresztik be a Berenczei Lászlóval ment népet, s bár bementi jegyem volt, mind e mellett visszatértem, minden botrányt kikerülendő, mert azonnal átláttam, hogy a baloldaliak legnagyobb részénél ingerültséget szül csak az is, ha Deákpárti embert látnak.

Jenei Dénes.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, május 17-én

— Király ő felségét a napokban, midőn Schönbrunnba kocsizott volna, egy kis bal eset érte. Egy kocsis ugyanis oly erővel hajtotta a király fogatának, hogy a rud ő felsége jobb karját surolta s csak a király lélekjelenlétének köszönhető, hogy nagyobb baj nem történt. Az orvos azonnal megvizsgálta a sebet, de egészen könnyűnek találta, úgy hogy nem is kellett semmit orvoslására tenni.

— Királyné ő felsége a jövő hét végén hagyja el Merant; először Schönbrunnba megy, onnan pedig Ischlbe.

— Az igazságügyminisztert e hó 14-én délelőtt igen kellemesen lepte meg a Pest Budán székelő e. f. kir. törvényszék elnöke, midőn az ország 103. törvényes elnökének arczképeit egy díszes albumban egybefoglalva tiszteletük jeléül küldöik nevében átnyújtották.

annak következetes fenntartása egészen új világot vethetett volna a körhalmazási-epicyclius-rendszer rejtélyeibe. Csak miután az alexandriai iskola észleletei s számításainak tovább fejlesztése arabokra ment át; miután az arab csillagászoknak négy évszázadon keresztül szakadatlanul folytatott mérései Nyugaton ismeretké lőnek: csak az ily alapon eszközölt újabb észleletek egészítik ki végre az anyaghalmazt, melyből Copernic valósággal kimutathatá, hogy a föld mozog; hogy a planeták mozgásai-ban, úgy azok tartama, mint egyes más sajátosságaira vonatkozólag — bizonyos identicus hatás ismerhető fel, melynek legegyszerűbb okát nem képezi egyéb, mint a föld mozgása minden más planeta- forgási központja, a nap körül.

A gondolatmenet, mellyel Copernic ezt kimutatja, mathematicai részben egészen függetlennek látszik ugyan a fennebb érintett pythagorási eszmétől; azonban maga Copernic bevallja, hogy a speculativ merészség, mellyel a pythagorási eszme végfejlődése a földet mozgásba hozta, lényegesen megkönnyíté elszakadását a központi, mozdulatlan helyzetű föld dogmájától. Mégis, midőn e hatalmas szellem, egy oriai feladat megoldására szentelt életpályája végén közé tette a naprendszer és földmozgás új tanát, szakításai a legkülönbözőbb ellenmondásokkal támadták azt meg. Ugyanazon vizsgálathatás emelkedett ellene, a mely egykor samos-i Aristarch gondolatának tovább fejlesztését akadályozá. Hogy e visszahatást most sokkal gyorsabban lehetett leküzdeni, azt leginkább Kepler szellemi munkálkodásának köszönhetjük.

(Vége köv.)

„KELET“ TÁRGZÁJA.

Kepler.

„Oh tárd ki, tárd ki, végtelen nagy ég. Rejtélyes és szent könyvedet előltem. Törvényeidet ha már-már ellesém. Felejem a kort és mindent körülem. Te örökös vagy, míg az mind mulandó. Te felmagasztalsz, míg amaz lesujt.“*)

(M. A.) Három évszázaddal a folyó év előtt született a férfiu, kinek költőnk az idéztük felkiáltást szájába adja, s ki oly fényes helyet foglal el nemünk szellemi fejlődésének történetében. E helyet sokan még most is el akarják tőle vitatni; az eszményiesítő enthusiasmus, s az astrologiai hajlamok, melyekkel némely műveiben (ilyenek p. a „Mysterium cosmographicum“, a „Somnium astronomicum“) találkozhatni, nem egy gondolkozó főt vezettek azon véleményre, hogy Keplernél nagyobb a phantasta, mint a tudós, s hogy a díszes polcz egy Newton és Galilei között távolról sem illeti őt meg. Alaposabb buvárlatok azonban — melyekhez az anyagot összes művei s leveleinek nem rég megjelent új kiadása szolgáltatja — kideríték, hogy még ott is, hol a szellemében megtermett nagy gondolatok Kepler a tények szilárd talajáról a jóslatszerű

*) Madách: Ember tragóed. Nyolczadik szin.

— A miniszterium, mint a M. Politika értesül, az erdélyi részeken egy megbízottját küldte le a keleti vasút építési munkálatainak legközelebbi közgyűlési folytatása végett, a kormány szájára, oly formán, hogy viszont a keleti vasút kormányzó tanácsa ezen előlegezés biztosítására lekötötte a vasutat. Egyéb köztekinteteken kívül, melyek a vasuti munkálatok felbeszakitása esetében hátrányt szenvednének, a kormány elhatározására befolyással látszik birni azon körülmény is, hogy ezen esetben 15 ezernél több munkás veszített volna el rögtön keresetét.

— Az igazságügyi miniszter az 1871. 21. t. cz. 24-S-ben nyert felhatalmazás alapján, a törvényhozás utólagos jóváhagyásának fentartása mellett, a mezőturi kir. járásbírósgót saját járásának területére, folyó évi július hó-tól kezdve telekkönyvi hatósággal ruházta fel.

— A magyar jogászyűlés Pesten sept. 23. 24. 25 és 26-án tartván üléseit, az állandó bizottság titkára dr. Sigmund Vilmos figyelmeti a tagokat, hogy a gyűlésen csak oly tudományos tartalmu indítványok kerülhetnek tárgyalás alá, melyek a gyűlés megnyitása előtt legalább három hónappal — tehát legfőbb f. 6. június hó 22-ig az állandó bizottsághoz beküldetnek. Az állandó bizottság által kitűzött kérdésekre nézve a bizottság által közvetlenül felkérteken kívül, bármely tagnak is jogában állván indítványt tenni, ezen indítványok szintén a fennebbi határidő alatt beküldendők. Indítványokat általában csak a tagok tehetnek.

— A kolozsvári kisegítő-pénztár-egylet f. 1872. év május 26-án d. e. 10 órákor a redoute-teremben közgyűlést tart, melyre az egylet minden tagját ezennel meghívja Kolozsvárra, május 2-án 1872. az igazgató-választmány. A közgyűlés tárgyai: 1. Az igazgató-választmány jelentése a múlt évi üzlet-forgalomról. 2. A számadás- és pénztár-vizsgáló bizottságok jelentései. 3. A segélyző-bizottság jelentése. 4. A számadás- és pénztár-vizsgáló bizottságok választása. 5. Esetleg a tisztviselők választása.

— Adat a baloldali kormányképességehez. „Debrece” című baloldali lap, Tiszsa Kálmán választóinak lapja az általunk is közölt Kossuth ama nyilatkozatára „hogy míg Magyarországon a Lothringen ház uralkodik nem lép a magyar földre” ily épületes reflexiókat tesz. „Ime ez is újabb bizonyosság arra nézve, hogy Kossuth még most is a régi nagyság színvonalán áll. Ő bár sikerülne neki nemzetét is felemelni magaslata”. És ez emberek nevezik magukat kormányképeseknek.

— Éber Nándor számoló beszédét, melyet széki választói előtt tartott, már említettük. Most külön lenyomatban is megkaptuk, s ha lapunk ugyancsak igénybevett tere megengedi, közölni is fogjuk e királyi állam-férfini értelemmel összeállított szónoklatot.

— Tordamegye alsó kerületében a Deák-párt Salamon Ferenczet, a pesti egyetem törtenem-tanárát, léptette föl követjeltől Tiszsa László ellenében. Torda Salamonnak eredete helye: egy okkal több arra, hogy a kitűnő történettudósunk kilátásai legyenek a győzelemre.

— Szintársulatunk nemcsak drámai, de úgy látszik operette személyzete is napról-napra jobban meghódítja Marosvásárhely műértő közönségének osztatlan tetszését. Dobolyi Sándor az ott május 11-én előadott „Gerolsteini nagyhercegnő”-ről irt színi szemléjében mind a Szilágyi pár, — mind a zenekarról és annak vezényletéről a legnagyobb elismeréssel szól. Ennek szintársulatunk érdekében őszintén örülnék Intendaturánk, Halmibán „ki Friz közvitéz szerepét végig figyelemmel játszta, tisztá, erős tenorával pedig egész játékát emelte” tehetséges és buzgó fiatal erőt nyer.

— Drágasági congressus. A budai Pesten székelő m. kir. tisztviselők ápril havában tartott értekezlete felhatalmazta önszegélyző egyletét, hogy a már elviselhetlenné váló drágaság ügyében értekezletet hívjon egybe, mely a fölött tanácskozzék, mily uton és mily eszközökkel lenne az államtisztviselők helyzetét enyhítő drágasági pótlék és fizetményi javítás kieszközölhető. E megbízás folytán az „önszegélyző egylet igazgató választmányja felhívja a magyar korona tisztviselőit, hogy a tisztviselői gyűlésre minél számosabban megjelenjen szíveskedjenek. Kéri egyszersmind azokat, kik a különböző hatóságok és hivatalok részéről a képviselőre megbízatnak, tudósítsák arról mielőbb a választmányt, hogy lakásokról lehetőleg lehessen gondoskodni s a vasutak- és gőzhajók árleszállítást eszközölni.

— A kolozsvári iparos ifjuság által — mint már említettük — a Nemes-kertben május 26 játékony célra rendezendő zártkörű májálisa a meghívók szétküldettek. E már előbbi évekből ismeretes kedélyes mulatság a cs. k. katonai és az idős Salamon J. vezérlete alatti népzenekar felváltott közreműködése mellett folyandó le. Jegyeket a meghívó előmutatása mellett válthatni f. hó 25-én és 26-án délelőtt az iparos olvasó egylet helyiségében, délután a helyszínén.

— Nyilatkozat A „Magyar Polgár” közlebbi számában közli, hogy az unitár. ifjuság

olv. egylete t. Papp Miklós urat, tiszteletbeli tagjává választotta. A „Kelet” t. szerkesztője ezt a hírt azzal a guyyolódni látszó megjegyzéssel teszi közzé, hogy nem tudja, ha vajjon az unitár. ifjuság t. Papp Miklóst az ép most folyó m. vásárhelyi baloldali gyűlésen szerzett bokros érdemeiért vagy irodalmi működéséért választotta-e tiszteletbeli tagjává? Mire nézve minden félreértés kikerülése végett kötelességünknek tartjuk nyilatkozatolni, hogy egyletünk, mint egylet, semminemű politikai párt állást nem foglal el s működésében semminemű párt-érdekek nem vezetnek, következésképp midőn t. Papp Miklós urat tiszteletbeli tagjává választotta, ezen tetteben csak elismerését kívánta kifejezni t. Papp Miklós urnak egyletünk iránt több ízben és módon tanúsított pártolását. *) Kolozsvárt 1872., Máj. 16. Pálffy Károly olv. egyleti elnök.

— Jean Baptiste nevű nagy teher-vontató gőzöse a szab. dunagőzhajózási társulatnak, mely Hamzsabégnél a víz csekély állása miatt zátonyra jutott, és melyet a mult hetekben 5 nagy vontatógőzös segélyével, melyek majdnem 2000 lóerőt képviseltek, megszabadítani nem tudtak, e hó 15-én a Duna áradása következtében szerencsésen fölérkezett Budapestre.

— A lyceumi ifjuság tegnapi májálisa szép időben folyt le a „Törökvágyon.” A tágas és csinos tánczter sima köröndjén Pongrácz vidám zenéje mellett a négyesek colonne-jában szebbnél szebb-alakok váltakoztak, vígan letjve a gondnőküli ifjuság kismaját. Az erdők puha pázsitján jó barátok s ismerők között számos család ült fel laczikonyháját, együtt mulatva a mulató ifjúsággal. E májális, bár szám- és élénkségre nem versenyezhetett a ref. collegium tavaszi vigalmával, mindazonáltal kedélyesen és élénken folyt le, s az ifjuság emlékében bizonynyal kedves nyomokat hagyott hátra. A mulatók esti 10 óra tájt a Rákoczy dallamai mellett koszoruzott zászlókkal értek a főtérre s oszlottak szét.

— Vetter tábornok, közelebb utazott Angliába, hogy ott egyik nevezetesebb katonai intézetet vezetését átvégye.

— Szilágyi Dezső és b. Kemény Gábor számoló beszédét, Gyulafehérvárra a választók nagy lelkesedéssel fogadták s mindketőt felkérték, hogy a jelöltséget ujalog vállalják el. A P. Lloyd távirata szerint Pap Miklós ez alkalomra szintén Fehérvárra utazott, ha egy kis zavart lehetne csinálni, de szegyenkezve visszamondta, miután, ha föllépnek, a fiasco el nem maradt volna.

— Hartmann Móricz jeles német-író ki többek közt Szarvadi Frigyesel együtt Petőffy költeményeit németre lefordította, e hó 13-án Bécsben elhunyt. Aldás lengjen porai fölötte! Emléke nálunk is maradandó leszen.

— Ghyezy Kálmán jelöltsége. A M. P. komárommegyei tudósítója írja, hogy az ellenzéki lapok azon híre, mely szerint Ghyezy Kálmán elfogadta volna a jelöltséget — ily alakban valóban s helyreigazítást kíván. Ghyezy Kálmán a komáromi ellenzék néhány tagjának magánaton csak azt mondotta: „Elfogadom tehát a képviselőjelöltséget, de csak a megválasztás után fogok nyilatkozni véglegesen az el vagy el nem fogadás iránt? Programot ne kívánjatok tőlem”. Ezek voltak Ghyezy saját szavai, s a tudósító magukra az illető küldöttekre hivatkozik. Ghyezyt e nyilatkozatra az ellenzék férfainak szüntelen unszólása s pressiója bírta, kik a máris bomlásra indult baloldali végleges fölmozdítását tartották azon esetre, ha a Ghyezy visszalépéséről szóló hír föntartja magát; Ghyezy régi barátainak azon utolsó áldozatot is meghozta, hogy nevét a korteskedésre odaengedte, de e kelletlen látvány elől menekült — Karlsbadba. Különb, mint tudósítónk írja, Ghyezy rendületlenül ragaszkodik visszavonulási szándékához.

— Népszámlási eredmény a német birodalomban. Az új német birodalom kormányának első gondja közé tartozott egy általános népszámlálás elrendelése. A számlálás 1871. december 1-én határozott végre s az előleges eredmény mostétetett közé. E szerint a német birodalom összes népessége 41.058.139 főre rug s ebből az egyes német államokra következő számok jutnak: Poroszország 24.693.066 lélek Bajorország 4.861.402 lélek, Szászország 2.556.224, Württemberg 1.818.484, Baden 1.461.428, Elsass-Lothringen 1.549.459, Hessen 852.843, Szász kis hercegségek együtt 1.067.368, Mecklenburg 654.879, Oldenburg 314.778, Braunschweig 311.715, Anhalt 203.354, Waldeck 56.218, Lippe 111.153, Schaumburg-Lippe 32.051, Hanzavárosok 512.697. — Az 1867-iki népszámlálás óta számbavéve az elsass lothringeni annexiot is, a lakosság 2.4%-kal, vagyis 952.915 fővel szaporodott. — Nem szorint: 20.157.077 férfi, 20.898.060 nő, tehát 1000 férfira 1036 nő esik. A nagy városokat illetőleg 50.000 lakosnál több 31 városban van: első helyen áll Berlin 826.341 lakossal, aztán következik Hamburg 235.366,

*) Hát a kérdés másik fele: „az irodalmi működés”, vizbe esett?

Rovatvezető.

Boroszló 208.025, Drezda 177.095, München 169.612, Köln 129.251 lakossal stb. Érdekes adat, hogy Elsass-Lothringen lakossága, mely az utolsó nagy francia népszámlálás alatt egy millió 597.179 főből állott, a porosz uralom óta közel 50.000 fővel apadt s most 1.549.459 lélekből áll.

— A lefolyt pesti lóversenyeken a magyar sportnak nem nagy dicsősége volt, mert lovagjaink többnyire csak akkor nyertek, ha maguk közt futtattak, különben pedig a földi-jat gróf Renard vitte el, vagy pedig a klad-rubi ménés paripái ragadták el a pálmát.

A KELET magán-távirata.

Feladatott Pesten, május 17. 10 ó. p. d. e.
Erkezett: 17. 10 ó. 55 p. d. e.

Zsolia főhercegnő állapota folyton aggasztó. Királynénk mindig ágya mellett van. Károly Lajos főherceg Konstantinápolyból haza hivatott.

M.-vásárhelyi apróságok.

A vásárhelyi baloldal notabilitásai, Kovács Áron, Lázár Ádám et consortes, a május 12-ki országos ülésen egy árva szót sem szó-lottak, a jövővények szóltak mind. Mégis csak igazságtalanok ezek az urak, hogy sorrendjünk-be a mi celebritásainkat be nem vették, anynyival is inkább, mert volt idejük a dietiozás-ra; a közös hadsereg katonáinak fedezete alatt akár más napig ülésezhetek volna.

Rosz nyelvek azt beszélnek, hogy Lázár Ádámék hallgatásának más oka volt.

Szombat este ugyanis Tisza et consortes kérdőre vonták L. Adámot, hogy ő tulajdonképp miféle oldali? L. Á. nyíltan felelt (s az egyet tiszteljük benne) Szélsőbali voltam, vagyok és leszek. Így barátom — szólt Tisza — legalább szinleg tartsd távol magad tőlünk, mert mi nem akarunk az ország előtt — mint szélsőbaliak szerepelni. Adámot sértette ez elutasítás s kijelentette, hogy itt ő az ur, az ő választói képezik az ülés többségét s ő ott kimondatja, hogy ez az egész gyűlés szélsőbali (ebbe is igaza volt.) Erre Tisza jött zavarba s következett az egyezkedés, kibékülés.

Tisza kötelezte magát, hogy ez a szélső- és középbál kérdése nem hozatik szőnyeg-re s ennek ellenében Lázár A. és consortes, hogy ők beszélni nem fognak.

Igy fosztattak meg a mi vásárhelyi polgártársaink néhány szónoki koszorútól s lett így a közép-bal becsülete megmentve.

— Mit mindent nem beszélnek ezek a gonosz nyelvek!

KÖZGAZDASÁG.

(Folytatás)

Költségvetés 1872-re.

Az ezidei költségvetést a következőkben van szerencsénk a t. közgyűlés jóváhagyása alá terjeszteni.

I. Bevételek.

A) Egyesületek.

1. A mult évekről hátralékos tagdíjak	5000 frt — kr.
2. Alapítványi tőkék kamatai kerek számmal	1400 „ — „
3. Felosztott egyesületi tőkék kamatai	1200 „ — „
4. Tagdíjak 1872-re	5000 „ — „
5. Elfizetések az egyesület közlőnyei	150 „ — „
6. Felhasználtatásuk előtt befolyt és az egyesület által takarékpénztárba helyezett pénzek időközi kamatai	250 „ — „
7. A földm., ipar és ker. miniszteriumtól iparos szak-ismeretek terjesztésére évenként adományoztatni szokott	1000 „ — „
8. A földm., ipar és ker. miniszteriumtól ipartársulatok alakulásának előmozdítására	1000 „ — „
9. Mintagyűjteményekre és az iparmúzeum előmunkálataira a mult évről felmaradt	1451.98.
a f., i. és k. min. 1871. és 1872. költségvetésében ugyane célra előirányzott	2000. — 3451 „ 98 „
10. Hirdetésekből a mult évről maradt	209 „ 32 „
11. Lakás kiadásából	533 „ 32 „
12. Érmekre és más czélokra szánt adományok	100 „ — „
Összesen	19294 „ 62 „

B) Ipariskolákra *).

(1871. octoberhó 1-től 1872. évi szept. hó 30-ig.)

1. Az iparisk. alap állománya 1861. october 1-jén	3605 frt 38 kr
2. A földm., ipar és keresk. miniszterium adománya	4000 „ — „
3. Pest vár. járuléka 1871-re 150 ft	1500 „ — „
„ „ 1872. jan.—spt 1850 „	300 „ — „
4. Buda város járuléka	300 „ — „
5. A hazai első takarékpénztár alapítványának kamatai	40 „ — „
6. Pénzüntézetek, ipartestületek és magánosok adományai és időközi kamatai	600 „ — „
Összesen	10045 „ 38 „

A kolozsvári piaczi-árjegyzék május 16.

(alsó ausztriai mérő középár).

Tisztabúza 6 frt 18 kr. Egyébúza 5 frt 4 kr. Rozs 4 frt 50 kr. Árpa 2 frt 62 kr. Zab 1 frt 70 kr. Törökbuza 4 frt 90 kr. Pityóka 2 frt 70 kr. Marhabus fontja 26 kr.

A n.-enyedi piaczi árjai május 9. a. auszt. mérő tisztabúza 6 ft 75 kr. rozs 3 ft 50 k. egyébúza 4 ft 50 k. zab 2 ft 20 kr. Széna 2 ft. 30 k. Egy öl fa 36 hüv. hosszú 11 frt — kr. Marhabus fontja 20 kr. Konyhaliszt 10 kr. Borsó mérője 20 kr., lencse 24 kr. paszuly ft 16 kr. —

A szamosujvári piaczi árjai május 7. alsó a. auszt. mérő tisztabúza 6 ft 20 kr. egyébúza 4 ft 80 kr., rozs 4 ft 10 kr., törökbuza — ft — kr., zab 1 ft 60 kr., széna mászása 2 ft 20 kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszú 12 ft. — kr. marhabus fontja 21 kr., konyhaliszt 9 kr. — kr. borsó 20 kr., lencse 20 kr. paszuly 62 kr.

A besztencei piaczi árjai május 7. auszt. mérő Búza 6 ft 40 kr., egyébúza 4 ft 80 k. rozs 4 ft 90 kr. kukorica — ft — kr. Zab 1 ft 60 kr. pityóka 2 ft 9 kr. Egy mázsa szalonna — ft — kr. Egy icze disznózsir 60 kr. Egy kupa borsó 20 kr., lencse, iczéje 28 kr. paszuly, iczéje 20 kr. Egy mázsa kenyérliszt — frt. Egy font marhabus 20. Egy mázsa széna 1 frt 80 kr. Egy öl tüzi a kemény 7 ft 50 kr.

A gy.-fehérvári piaczi árjai máj. 7-ről, alsó auszt. mérője. Tisztabúza 6 ft. — kr. rozs 4 ft 50 kr. Egyébúza 5 ft 25 kr. Zab. 2 ft 10 kr. Széna kötve 2 ft 15 kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszú 15 ft — kr. Egy font fagygyertya 40 k. Marhabus fontja 22 kr. Konyhaliszt — ft 12 kr. Lencse kupája 22 kr. Paszuly kupája 18 Burgonya, mérője 2 fri — kr. Disznózsir 84 kr. 76 kr.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Május 16-án 5%. Metalliques 100 fr 64.45
Kamat—. 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt.
71.75. 1860. Kölcsön 102.50. Bankrészevény
830. — Hitelintézeti részvények 327.25.
London 10 ft. st. 113.—. Ezüst 110.75
Cs. kir. arany 5.39. Napoleondor 8.97.⁵/₁₀
Urbéri kötvények: Magyarországi 82.—.
Temesi 79.—. Erdélyi 79.—. Horváthországi 84.—.

Felelős szerkesztő **Szász Béla.**

Nyiltér*)

Biasini gyorskocsi menetrendje

1872. május 7-től:

Május 6-ikán a m. k.-vasut Tövis—Megyesi vonala a forgalomnak átadtván, az egész vasutimenetrend Felvincz, Marosvá árhely és Károlyfehérvár között változás alá jött, a gyorskocsi indulását is a vasut érkezése és indulásához kellett szabályozni, hogy minden Felvinczre érkező és onnan elinduló vasutakhoz közvetlen csatlakozás legyen. —

A gyorskocsi indulk Kolozsvárról Felvinczre naponta kétszer reggeli 3, és délután 4 órákor. —

Felvinczről Kolozsvárra reggeli 4 órákor és délután 3 órákor a vasut megérkezése után. — Kolozsvárról Déésre marad a régi indulási idő reggeli 8 óra naponta.

Déésről Kolozsvárra délután 1 óra. — 1 hely ára Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza I. Coupeba 4 frt, hátulsó 3 ft. 50 kr 30 font szabad podgyászzsal.

Kolozsvárról Szamosujvárra 2 ft. 40. Kolozsvárról Déésig 3 ft. 20. — 30 font szabad podgyászzsal.

*) Az iskolai év octobertől octoberig tart, s az itt előirányzott bevételi és kiadási összegek 1871. october végéig értendők. Az egyesületi könyvezésben az october december hónapokban bevett és kiadott összegek a következő év számlájára adott előlegek gyanánt fordulnak elő.

*) E rovat alatt közöltékért csupán a sajtótársaság irányában vállalt felelősséget Szász.

Eladó jószág.

Felső-szénútczában eladó jószág, két ezer négyszeg öl terület, rajta nyolcz lakó szoba, konyhák, pincze, kert és két ezer termő oltott gyümölcsfákkal ellátva; ára öt ezer o. ért. frt. Értekezni lehet a hely színén 96 szám alatt. Ugyanott tudomást szerezhetni még más három eladó telek iránt is.

(172)

(5-8)

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvártt
JELENTÉS és FELHÍVÁS.

Van szerencsénk a t. gazda-közönség tudomására hozni, hogy folyó évi jég díj-szabályzatunkat kibocsátók s
az ez idei jég-üzletet megnyitottuk.
Felhívjuk ehhez képest a t. közönséget folyó évi jég-biztosításait társaságunknál tenni meg.

A Victoria előnyei: mint
olesódíjak:

káresetén azonnali intézkedés és fizetés; a kárbecslési költségeknek egészen a társaság által hordozása;
a biztosításoknak váltóra megtétele; az egyedül a VICTORIA által gyakorolt társas és községi biztosítás;
a jég-üzletnek a tüzzel annyiban összekapcsolása, a mennyiben együttesen feladott új tűz-biztosítások díj leengedésben részesülnek sat.
az erdélyi közönség előtt országszerte ismeretese, s bővebb ajánlatást nem igényelnek. Azért itt csak annyi legyen különösen kiemelve, hogy az idei jégbiztosítási díjak, dacára a tavalyi tömeges és országos jégveréseknek, **lejobb szállítottak**, hogy

a megállapított díjak **10%-a leengedtetik**, és hogy a VICTORIA az, mely évek óta már **Erdélyben a legtöbb jégkárt fizeti**, s nevezetesen tavaly többet fizetett, mint az Erdélyben működő kilencz biztosító társaság összesen.

Közelebbi tájékozással, egyéb kedvezmények iránti felvilágosítással szolgálnak a vidéki ügynökségek, felügyelők és helyben

a VICTORIA
biztosító társaság Vezérügynöksége Kolozsvártt
Wagner. Szász.

(192)

(1-*)

Hogy lehet a test szépségét észszerű módon fentartani?

Tekintélyes orvosok (dr. **Hirschler** ischli fürdőorvos, az orvosi szerkesztők dr. **Schnitzler** és dr. **Markbreiter** Bécsben stb.) a malátarü-toilette- és fürdő szappant, valamint a maláta-pomádét **Hoff János-tól** Berlinben a legjobb toilette-szernek ajánlják. A maláta-toilette-szappan, a sárga, borszerű, szépiós le-tör-uek finom, fehér, lágy felszint kölcsönöz huzamos ideig való mosás után, csekélyebb mértékben eszközi ezt a maláta-fürdő-szappan is; ez utóbbi azonban a csontok, izmok és idegek megerősítését célozza jobban és ragályos betegségek ellen is.

Valóban egyedül Hoff János udvari szállító es. k. szab. központi raktárában
Bécs, 11. Kärntnering 11.

Valódi HOFF-féle Maláta-készítmények egyedüli árudája Kolozsvártt Karváz Gyula, Fehérvártt Csiki Kristóf, Segesvártt Teutsch J. B. Dézsen Krémer Sámuel, Gyergyó-Szt-Miklóson Lázár Antal özvegye és fiainál.

Minden üres kupás üvegért 10 kr. adatik.

(144)

(6-*)

BOROK és SÖRÖK

Karváz Gyulától

főter gróf Teleky-ház.

Üvegestől számítva

1 kupa asztali (pecsételt cylinderben)	58 krajczár.
1 " " finomabb	70 "
1 üveg bakator 1/2 kupás	60 "
1 " " 1/4 kupás	30 "
1 " magyarai 1862-beli 1/2 kupás	70 "
1 " " 1/4 kupás	35 "
1 " Riszling 1/2 kupás	70 "
1 " " 1/4 kupás	35 "
1 " Budai vörös 1/2 kupás	60 "
1 " " 1/4 kupás	30 "

1 kupa Budai cylinderben 1 ft.
1 palack Schwechati Dreher-sör 40 kr.
1 " Ficko-sör . . . 50 kr.

Fenn-jegyzett borok és sörök jégpinczéből adatnak ki.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Minden sörös üvegért 10 krajczár adatik.

Minden 1/2 kupás üvegért 10 krajczár adatik.

Minden meszelyes üvegért 5 krajczár adatik.

(180)

(5-10)

H i r d e t m é n y.

A Kolozsvár sz. kir. városi pálinka korcsmárlási jog alólirt haszonbérleje ezennel köztudomásra juttatja, hogy a helybeli, valamint a vidéki közönség kíváncsainak megfelelő és különösen a **városi közönség előnyére** oly gazdák, a kik mezei napszámosak és más napibér mellett használandó egyének részére gabona-pálinkát és szeszt fogyasztanak, azt ezuttal jutányosabb árban fogja kiszolgáltatni.

A fennálló gyakorlat szerint a közönség kötelezve van a haszonbérle kizárólagos jogához magát alkalmazni és csak 5 erdélyi vedret és azon felüli mennyiségben pálinkát vagy szeszt mástól, mint haszonbérleltől vásárolni.

A t. közönség óhajtsáinak engedve, haszonbérle indíttatva látja magát a gabona-pálinkát és szeszt a **fennírt ezélra 1 = egy vedrenként** is a helybeli és vidéki közönségre nézve különböző árfeltételek mellett, bel-monostorutczai 192. sz. alatti és külső-monostorutcza végén a vámsorompó melletti raktáraiból az alábbirt feltételek mellett jutányos árakban kiszolgáltatni, u. m.

Helybelieknek,

csak a bel-monostorutcza 192. sz. alatti raktárból:

5 veder gabona-pálinka 17—19 fok. 10 f. 50
1 " " " " " " 3 ft. —
1 " szesz 22—24 " 4 ft. —
1 " " erős 36—38 " 6 ft. 80
Nagyobb mennyiségben a rendes fok-szerinti **legolesobb** piaci árfo-lyamban.

Az 5 vedrenként és azon felüli t. vásárlók figyelmeztetnek, hogy oly meny-nyiséget többeknek magok között felosz-tani megmenedgetetik.

Megjegyzés: A pálinka korcsmárlási jog megóvása tekintetéből szükséges ellenőrzés végett a **helybeliek** által napszámosok számára a gabona pálinka és szesz vásárlása egy a haszonbérleőség irodájában váltandó kézi könyvecske használása mellett történhetik.

A külső-monostorutczai raktárból az ott megállapított olcsóbb árak mellett az ital csak oly vidékieknek szolgáltat ki, a kik **csupán a monos-tori útvonalon távoznak a városból**, de onnan a városra vissza hozni, vagy más vonalon keresztül vinni az italt, meg nem engedhető, a mi, ha ilyenmü vissza élésen bár ki rajta kaptatnék, mint a haszonbérleőség jog áthágási tárgynak tekintetik és annak értelmében az illető büntetés alá vonatik, figyel-meztetvén a t. közönséget, miszerint a ki ezen itt kijelölt raktárból pálinkát, vagy szeszt vásárolni óhajt, úgy tekintetik, hogy a pálinka haszonbéri jog áthágásra vonatkozó a városi közig. tanács által m. évi Junius 20-kán 3057 — 1871 tan. szám alatt megerősített és ugyan azon nap kibocsátott hirdetményben foglalt 4., 5. és 6. pontokban körülírt büntető eljárásoknak minden ellenvetés nélkül beleegyezőleg aláveti magát. Oly vidékieknek azonban, kik az italt a bel-monostorutczai raktárból, az ott megszabott árak szerint vásárolják, a városból kivitel bármelyik vonalon is megengedtetik.

Vidékiektől posta útján tett megrendeléseket mindennemü szesz italokra az itten feltett legolesobb árak mellett pontosan teljesítendek. Végül tudatni óhajtom a helybeli és vidéki nagybani szeszvásárló t. közönséggel, miszerint a közönséges szeszen kívül a finomítottból is (rectifcált) itt helyben jelentékeny raktárt tartok, és bár mely szeszgyárral versenyezve a legjutányosabb fok szerinti árakat szabandok. — Ebbeli megrendeléseket minden időben gyorsan és pontosan teljesítendek.

Kolozsvártt, 1872, május 1-én.

KISS SÁNDOR.